

ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΤΟΥΡΕΤΤΕ:
ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ, ΣΥΝΝΟΣΗΡΟΤΗΤΑ
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Βάια Τσιρώνη
Παιδοψυχίατρος, Επιμελήτρια Α΄ ΕΣΥ
Τμήμα Ψυχιατρικής Παιδιών και Εφήβων
Σισμανογλείου Νοσοκομείου

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΜΥΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ (ΤΙΚ) ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ

- ❑ Παροδική Διαταραχή Μυοσπασμάτων (Τικ)
- ❑ Χρόνια Διαταραχή Κινητικών ή Φωνητικών Τικ
- ❑ Σύνδρομο Tourette
- ❑ Διαταραχή Τικ Μη Προσδιοριζόμενη Αλλιώς

TIK

Είναι ακούσιες, ταχείες, επαναλαμβανόμενες, μη ρυθμικές μηχανικές κινήσεις (συνήθως με τη συμμετοχή ομάδων περιφερικών μυών) ή παραγωγή ήχων η οποία εμφανίζεται αιφνίδια και δεν εξυπηρετεί κανένα προφανή σκοπό.

TIK

κινητικά

απλά

σύνθετα

φωνητικά

απλά

σύνθετα

ΜΕΡΙΚΑ ΚΙΝΗΤΙΚΑ ΤΙΚ

Απλά

Ανοιγοκλείσιμο ματιών

Σύσπαση της μύτης

Γκριμάτσες

Ανασήκωμα ώμων

Τσίμπημα

Κάμψη γονάτου

Άσκοπο μέτρημα

Τέντωμα κοιλιάς

Σύνθετα

Άγγιγμα

κτύπημα

Κινήσεις τακτοποίησης

Μύρισμα

Γράψιμο ξανά και ξανά

Κοπροπραξία

Ηχοπραξία

Αυτοτραυματικά τικ

Δυστονικά τικ

Κάμψη ή στροφή σώματος

ΜΕΡΙΚΑ ΦΩΝΗΤΙΚΑ ΤΙΚ

Απλά

βήχας
καθάρισμα λαιμού
ρούφηγμα μύτης
σφύριγμα
ήχοι ζώων
ρουθούνισμα
ρέψιμο
ουρλιαχτό
χασμουρητό

Σύνθετα

συλλαβές-λέξεις
κοπρολαλία
τραγούδισμα
«κόλλημα» στο λόγο
παλιλαλία
ηχολαλία

ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΤΟΥΡΕΤΤΕ (ΣΤ)

ΚΡΙΤΗΡΙΑ 1

- ❑ Αμφότερα πολλαπλά κινητικά και ένα ή περισσότερα φωνητικά τικ ήταν παρόντα σε κάποιο χρονικό διάστημα στη διάρκεια της νόσου, αν και όχι απαραίτητα ταυτόχρονα.
- ❑ Τα τικ εμφανίζονται πολλές φορές την ημέρα (συνήθως σε κρίσεις), σχεδόν καθημερινά ή με διαλείποντα τρόπο στη διάρκεια μιας περιόδου μεγαλύτερης από ένα χρόνο, ενώ στη διάρκεια αυτής της περιόδου δεν υπήρξε ποτέ περίοδος ελεύθερη από τικ μεγαλύτερη 3 συνεχόμενων μηνών.
- ❑ Έναρξη πριν την ηλικία των 18 ετών

ΚΡΙΤΗΡΙΑ 2

- ❑ Η διαταραχή προκαλεί έκδηλη ενόχληση ή σημαντική έκπτωση της κοινωνικής, επαγγελματικής ή άλλων σημαντικών περιοχών της λειτουργικότητας.
- ❑ Η διαταραχή δεν οφείλεται στις άμεσες φυσιολογικές δράσεις μιας ουσίας (π.χ. διεγερτικών) ή σε γενική σωματική κατάσταση (π.χ. Νόσος Huntington ή εγκεφαλίτιδα από ιό).

ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ

- ❑ 4-5 άτομα στα 10000
- ❑ 3-4 φορές συχνότερο στους άρρενες
- ❑ Πρόσφατες μελέτες:
 - 20% ή > σε παιδιά σχολικής ηλικίας \Rightarrow τικ παροδικά διάρκειας < 1 έτος
 - 1% ή > του συνόλου των παιδιών \Rightarrow ΣΤ με χρόνια τικ
 - υψηλότερη ακόμα επικράτηση μεταξύ των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ (1)

- ❑ ΣΤ είναι η πιο σοβαρή διαταραχή μυοσπασμάτων
- ❑ Η κλινική εκδήλωση του ΣΤ είναι πολυποίκιλη και διαφέρει από ασθενή σε ασθενή
- ❑ Τα τικ παρουσιάζουν ευρείες διακυμάνσεις ως προς τη σοβαρότητα, τη μορφή και την ένταση
- ❑ Οι περισσότεροι ασθενείς έχουν ήπια τικ, η μειονότητα είναι σοβαρά επιβαρυνμένη
- ❑ Τα τικ είναι επαναλαμβανόμενα, αιφνίδια, ακούσια ή ημικούσια
- ❑ Τα τικ μπορεί :
 - να καταστέλλονται εκουσίως για σύντομο διάστημα
 - να εμφανίζονται σε στιγμές και τόπους χαλάρωσης
 - να εξαφανίζονται κατά τη διάρκεια του ύπνου

ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ (2)

- ❑ Ηλικία έναρξης κινητικών τικ μεταξύ 3-8 ετών με συνήθη εμφάνιση στην ηλικία 6-7 ετών
- ❑ Τα φωνητικά τικ μπορεί να ξεκινήσουν στην ηλικία των 3 ετών αλλά τυπικά έπονται της έναρξης των κινητικών από 1-2 ή ακόμη και μερικά χρόνια
- ❑ Μερικές φορές εμφανίζονται στην αρχή ή το μέσον της εφηβείας

ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ (3)

- ❑ Έναρξη με απλά κινητικά τικ (ανοιγοκλείσιμο ματιών, κινήσεις λαιμού...)
- ❑ Με την πάροδο των μηνών όλο και περισσότερο σύνθετα σε περισσότερες περιοχές του σώματος
- ❑ Πιο επιμελημένες κινήσεις ή συνεχείς ή και με συνδυασμούς: αγγίγματα, ασυνήθιστες στάσεις σώματος ή δυστονικές
- ❑ Αυτοτραυματικά: γρατσούνισμα, γλείψιμο-σκάσιμο χειλιών, βίαιο τράνταγμα κεφαλής τράβηγμα τριχών, πίεση βολβών οφθαλμού

ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ (4)

- ❑ Έναρξη φωνητικών τικ με απλά: βήχας, ήχοι ζώων, σφύριγμα κ. ά.
- ❑ Στην πορεία πιο σύνθετα: τραγούδισμα, κόλλημα στις λέξεις κ. ά. ή και :

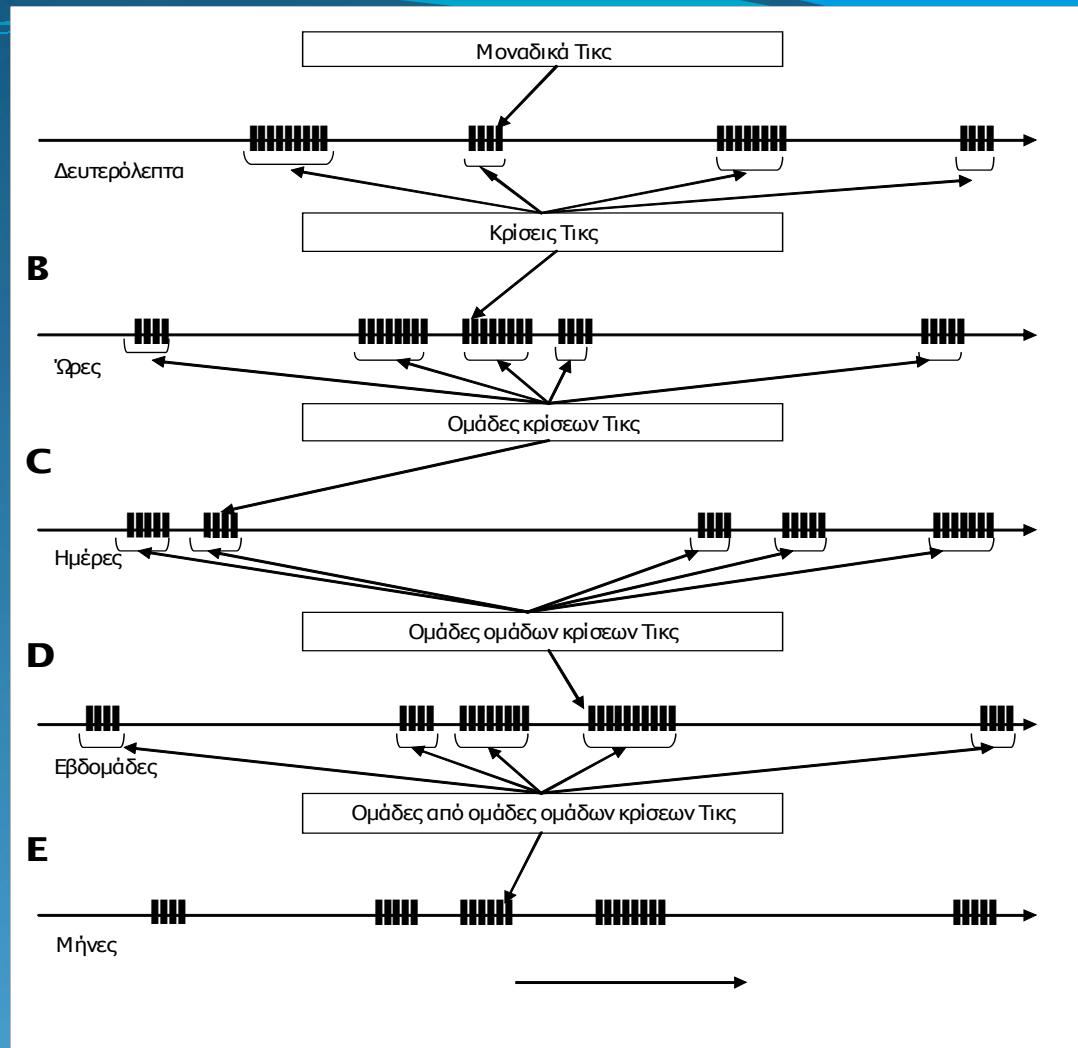
- ❖ Παλιλαλία
- ❖ Ηχολαλία
- ❖ Κοπρολαλία

ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ (5)

- ❑ Τα τικ εμφανίζονται καθημερινά
- ❑ Εξάρσεις και υφέσεις
- ❑ Έχουν επεισοδιακό χαρακτήρα:

Μπορεί να συμβαίνουν σε κρίσεις που χωρίζονται από περιόδους ελεύθερες τικ

Leckman JF, Peterson BS, King RA et al: Phenomenology of tics and natural history of tic disorders. *Advances in Neurology- Tourette Syndrome* 2001 ; 85: 1-14

ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ (6)

- ❖ Προειδοποιητική ώση (premonitory urge) ή αισθητήρια δυσφορία (sensory discomfort) σε ένα μυ ή ομάδα μυών που προηγείται των τικ
- ❖ Εξωτερικά ερεθίσματα, όπως ένας θόρυβος, μια λέξη ή μια εικόνα μπορεί να προκαλέσουν την ώση: σαν τάση, πίεση, γαργάλημα
- ❖ Οι ώσεις περιγράφονται λιγότερο ως σωματικό αίσθημα και περισσότερο ως ψυχικό φαινόμενο, όπως άγχος ή θυμός
- ❖ Εκτέλεση του τικ για προσωρινή ανακούφιση

ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ (7)

Επιδείνωση των τικ:

- ❖ stress
- ❖ άγχος
- ❖ κούραση
- ❖ συναισθηματική φόρτιση

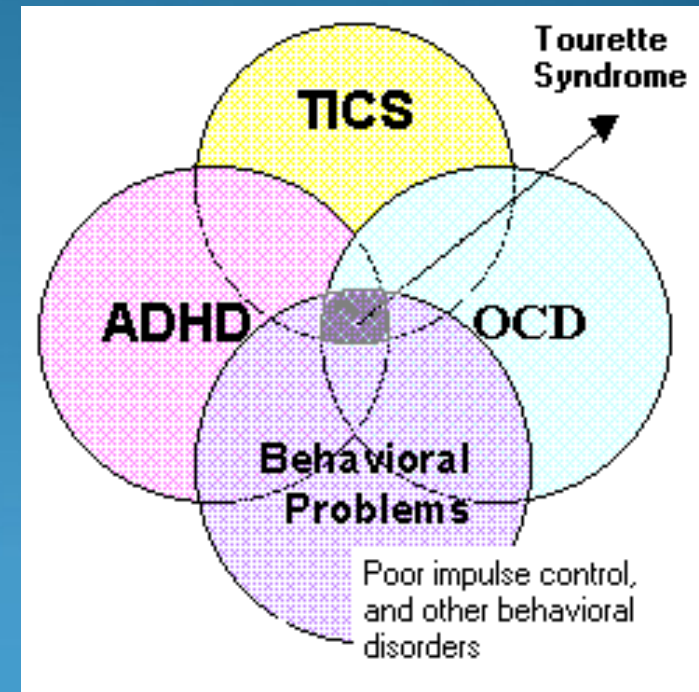

ΣΥΝΝΟΣΗΡΟΤΗΤΑ

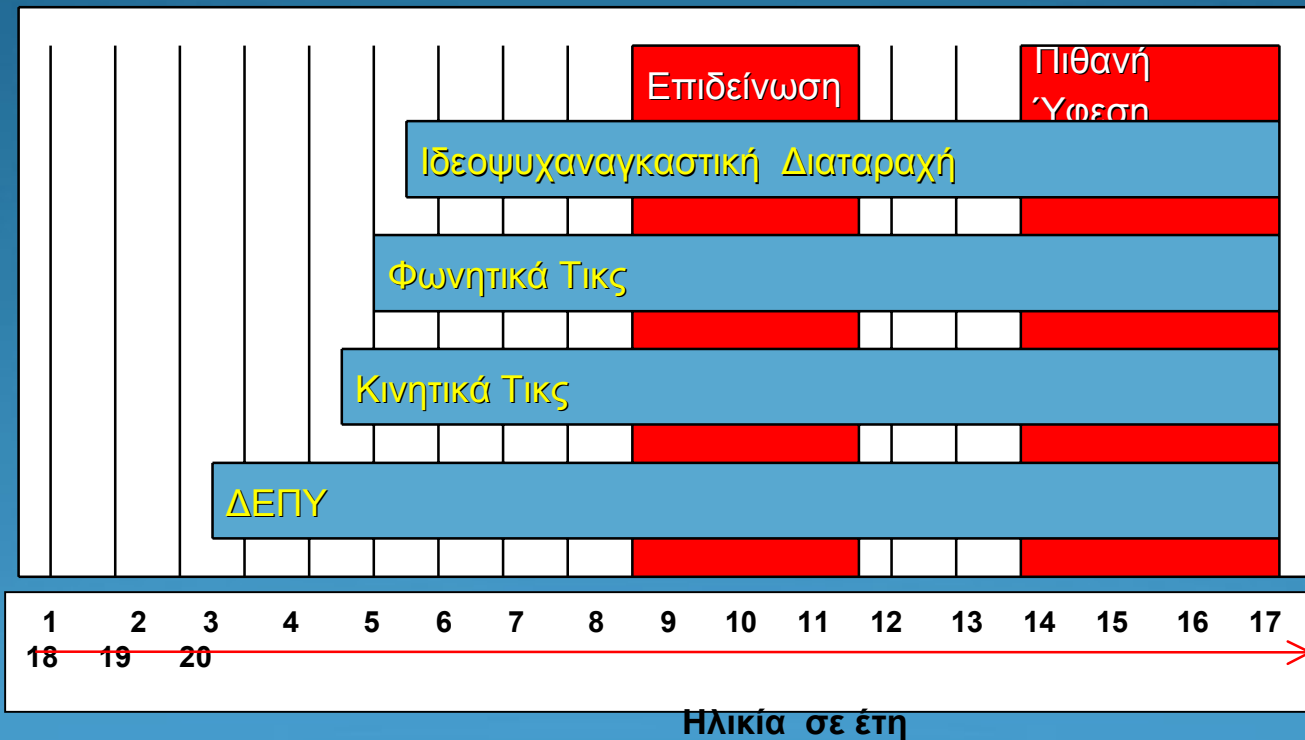
- ❑ Αν και τα τικ είναι η «σφραγίδα» της διάγνωσης, το ΣΤ συνοδεύεται από ποικιλία συννοσηρών καταστάσεων
- ❑ Όταν είναι παρούσες αυτές οι καταστάσεις είναι συχνά περισσότερο σοβαρές ή επιβλαβείς από τα τικ αυτά τα ίδια
- ❑ Περίπου 90% των ασθενών με TS έχουν μια ή περισσότερες συννοσηρές καταστάσεις που εμφανίζονται συχνότερα στα άτομα αυτά από ότι στο γενικό πληθυσμό

Συμνοσηρές καταστάσεις που περιπλέκουν τη διαχείριση του ΣΤ

- ❖ Διαταραχή Ελλειμματικής διαταραχής / Υπερκινητικότητας
- ❖ Ιδεοψυχαναγκαστική Διαταραχή
- ❖ Μαθησιακές Δυσκολίες
- ❖ Αγχώδεις Διαταραχές
- ❖ Διαταραχές της Διάθεσης
- ❖ Διαταραχές Ύπνου
- ❖ Εκτελεστικές δυσλειτουργίες
- ❖ Αυτοτραυματική συμπεριφορά
- ❖ Διαταραχές προσωπικότητας
- ❖ Εναντιωματική Προκλητική Διαταραχή

Φυσική Πορεία του ΣΤ και Συννοσηρές Καταστάσεις

Διαφορική Διάγνωση

- ❖ Νόσος Wilson
- ❖ Χορεία Sydenham
- ❖ Σκλήρυνση κατά πλάκας
- ❖ Εγκεφαλική βλάβη
- ❖ Εγκεφαλίτις από ιό
- ❖ Επιδράσεις ουσιών (π.χ. νευροληπτικά)
- ❖ Μυόκλονος (σύντομη, απλή μυϊκή σύσπαση)
- ❖ Σπασμοί (βλεφαρόσπασμος)
- ❖ Στερεοτυπίες
- ❖ Καταναγκασμοί
- ❖ Παροδική διαταραχή τικ
- ❖ Χρόνια διαταραχή τικ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- ιατρικό ιστορικό
- κοινωνικό ιστορικό
- κλινική εξέταση
- νευρολογική εξέταση
- ακαδημαϊκές επιδόσεις
- ερωτηματολόγια
- εργαστηριακές εξετάσεις (ASTO, αντιστρεπτοκοκκικά αντισώματα)

Κλινική εξέταση

- ❖ Τα παιδιά μπορεί να καταστείλουν τα τικ στο γραφείο
- ❖ Μερικά παιδιά μπορεί ν' αντικαταστήσουν τα τικ σε λιγότερο προφανή
- ❖ Μπορεί να τα μετατρέψουν σε φαινομενικά σκόπιμες κινήσεις
- ❖ Στίγματα ή τραύματα στο δέρμα, έλκη από δάγκωμα, σκασμένα χείλη από γλείψιμο

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

- ❑ Κλίμακες εκτίμησης συμπεριφοράς γονέων – δασκάλων (Achenbach)
- ❑ Yale Global Tic Severity Scale (YGTSS) (Leckman et al.1989)
- ❑ Yale-Brown Obsessive-Compulsive Scale (YBOCS & CYBOCS) (Goodman et al.1989, Scahill et al.1997)
- ❑ Conners Rating Scale (Conners et al. 1998,1999)
- ❑ Kiddie Schedule for Affective Disorders and Schizophrenia (Kaufman et al. 1995) < 18 ετών
- ❑ SCID (Spitzer et al. 1992) >18 ετών